

STRUČNÝ KOMENTÁŘ II.

Přednostní hlasování

Volič mohl právo přednostního hlasování uplatnit tak, že na hlasovacím lístku pro vybranou politickou stranu, politické hnutí nebo koalici (dále jen strana) označil nejvýše čtyři kandidáty, kterým dával přednost. Pokud volič tohoto práva nevyužil, byl jeho hlas pro tuto stranu interpretován tak, že akceptuje pořadí kandidátů uvedené na hlasovacím lístku vybrané strany.

Získané přednostní hlasy byly vyhodnoceny ve skrutiniu při přidělování mandátů stranám v rámci volebních krajů. Stranám přidělené mandáty získali kandidáti v pořadí uvedeném na hlasovacím lístku, pokud toto pořadí nezměnili voliči svými přednostními hlasy pro vybrané kandidáty.

Pořadí kandidátů pro přidělení mandátu v důsledku získání přednostních hlasů se mohlo oproti pořadí na hlasovacím lístku změnit při splnění podmínky, že kandidát získal alespoň 5 % z počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto stranu v daném volebním kraji.

Kandidáti, kteří vyhověli této podmínce, se posunuli na první místa pořadí pro přidělení mandátů a ostatní kandidáti se odsunuli o příslušný počet míst dále v nezměněném pořadí. Jestliže podmínce vyhovělo více kandidátů, řadili se podle absolutního počtu získaných přednostních hlasů a pokud byl tento počet stejný, mandáty jim byly přidělovány podle jejich původního pořadí na hlasovacím lístku.

Počet přednostních hlasů vychází z údajů prezentovaných na www.volby.cz, kde jsou promítnuty přepočtené výsledky v souladu s usnesením Nejvyššího správního soudu (NSS sp. zn. Vol 58/2017).

Pokud byla kandidatura zrušena v době po zaregistrování kandidátních listin (kandidát odstoupil nebo byl zmocněncem strany odvolán), údaje o kandidátovi zůstaly na hlasovacím lístku, ale při rozdělování mandátů se k nim nepřihlíželo. V těchto případech se liší počty kandidátů v tabulce 9 (kde jsou ve výčtu uvedeni i neplatní kandidáti) od údajů v tabulkách 1a, 1b v I. dílu publikace, kde jsou uvedeny počty platných kandidátů, tj. po odečtení těch, jejichž kandidatura byla zrušena.

Z celkového počtu 7 540 zaregistrovaných kandidátů se voleb účastnilo 7 524, protože u 16 kandidátů byla kandidatura zrušena, z toho jeden kandidát byl škrtnut již při samotné registraci a registrační úřad ponechal tuto pozici volnou. Pro porovnání – v roce 2013 byl počet kandidátů při volbách do Poslanecké sněmovny nižší (5 906) a kandidatura byla zrušena v 7 případech (z toho 1 kandidát byl škrtnut již při registraci).

Ve volbách bylo celkem uděleno 2 583 313 přednostních hlasů, z toho prvních 50 nejúspěšnějších kandidátů získalo v součtu 485 982 přednostních hlasů, tj. 18,81 %. Absolutně nejvíce přednostních hlasů (48 645) získal Andrej Babiš. Přes 15 tisíc přednostních hlasů dále obdrželi Václav Klaus (ODS), Karel Schwarzenberg (TOP 09), Martin Stropnický (ANO 2011), Ivo Vondrák (ANO 2011) a Dominik Feri (TOP 09).

V důsledku přednostních hlasů voličů byl v 66 případech přidělen mandát kandidátovi, který by jej jinak, vzhledem ke svému zařazení na určité pořadí na hlasovacím lístku, nezískal. Voliči svými přednostními hlasy rozhodli o posunu celkem 734 kandidátů na přední místa (včetně kandidátů stran, které nakonec nepostoupily do skrutinia). Posun na 1. místo a získání mandátu bylo možné vysledovat u kandidáta Martina Půty (STAN, Liberecký kraj), který se na něj posunul z posledního (17.) místa. Výrazný posun (o deset a více míst) a získání mandátu zaznamenali i kandidáti dalších stran. Konkrétně se jedná o Dominika Feriho (TOP 09, Praha), který se posunul z posledního (36.) místa na 2. místo, Martina Kupku (ODS, Středočeský kraj), který se posunul z 31. místa na 2. místo, Jiřího Hlavatého (ANO, Královéhradecký kraj), který se posunul z 18. místa na 2. místo a Pavla Žáčka (ODS, Praha), který se ze 17. místa posunul na 4. místo.

Grafy 1 a 2 přehledně zobrazují rozdílnou aktivitu voličů stran zastoupených v Poslanecké sněmovně při udělování přednostních hlasů. Intenzita udělování přednostních hlasů je měřena pomocí míry využití přednostního hlasování, která je definována jako procentuální poměr mezi počtem reálně udělených přednostních hlasů a maximálně možným počtem přednostních hlasů. Počet reálně udělených přednostních hlasů představuje souhrnný počet přednostních hlasů všech kandidátů volební strany v daném volebním kraji. Maximálně možný počet přednostních hlasů je roven čtyřnásobku udělených platných hlasů pro danou kandidátní listinu ve volebním kraji.

Opakujícím se jevem je vysoká aktivita voličů KDU-ČSL, kteří v 8 volebních krajích, ve srovnání s ostatními sněmovními stranami, využívali přednostních hlasů nejintenzivněji. Z nich nejméně aktivní byli

voliči KDU-ČSL v Libereckém a Středočeském kraji, naopak nejintenzivněji udělovali voliči KDU-ČSL přednostní hlasy v Praze a Jihomoravském kraji. Stranou s nejmenší intenzitou udělování přednostních hlasů byla ve všech 14 volebních krajích SPD, přičemž pouze ve Středočeském kraji strana získala více než 10 % přednostních hlasů z teoreticky možných.

Nejintenzivněji udělují přednostních hlasy obecně voliči v Praze, kde 5 z 9 stran zastoupených v PS zaznamenalo své maximum v intenzitě udělování přednostních hlasů. Graf 1 zobrazuje výše zmíněné dle volebních krajů ČR, graf 2 vykresluje danou problematiku dle stran zastoupených v Poslanecké sněmovně.

Seznam tabulek v Části II:

Tab. 7a Seznam prvních 50 kandidátů v pořadí podle počtu přednostních hlasů

Tab. 7b Seznam prvních 50 kandidátů v pořadí podle nejvyššího procenta přednostních hlasů

Tab. 8 Souhrnný přehled o výsledcích přednostního hlasování

Tab. 9 Výsledky přednostního hlasování pro jednotlivé kandidáty (dle krajů)

Vysvětlivky k tab. 8:

- Údaj "*z nich nevolitelných*" představuje počet kandidátů, kteří se kandidatury vzdali nebo jejichž kandidatura byla zmocněncem strany odvolána v době od zaregistrování kandidátní listiny do uplynutí 48 hodin před zahájením voleb.
- Údaj "*počet kandidátů, kteří překročili 5% hranici*" představuje počet těch kandidátů, kterým se podařilo získat více, než zákonem stanovené procento přednostních hlasů z celkového počtu odevzdaných hlasů pro kandidátní listinu. Z důvodu upozornění na projev vůle voličů je tento údaj uváděn i u stran, které do skrutinia nepostoupily nebo v daném volebním kraji nezískaly žádný mandát.
- Údaj "*z nich obdrželo mandát*" představuje počet kandidátů, kteří získali mandát v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a zároveň obdrželi alespoň 5 % přednostních hlasů z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro volební stranu ve volebním kraji. V celkovém počtu jsou zastoupeni jak ti kandidáti, kteří se v důsledku získaných přednostních hlasů posunuli na takové místo, které jim zajistilo přidělení mandátu, přičemž by tento mandát bez přednostních hlasů nezískali (zůstali by na původním místě hlasovacího lístku, na které již žádný mandát „nezbyl“), tak ti kandidáti, kteří by získali mandát bez ohledu na výsledek přednostního hlasování (k zisku mandátu opravňovalo kandidáta již původní pořadí na hlasovacím lístku).

Vysvětlivky k tab. 9:

- Údaj "*nové pořadí*" představuje změnu v pořadí kandidátů pro přidělení mandátu, způsobenou uplatněním pravidla o vlivu výsledků přednostního hlasování na pořadí pro přidělování mandátů. Je-li za číslicí ještě písmeno "p", jde o zvýraznění faktu, že tento kandidát se v důsledku získaných přednostních hlasů posunul vpřed oproti původnímu pořadí na hlasovacím lístku. Z důvodu upozornění na projev vůle voličů je tento údaj uváděn i u stran, které do skrutinia nepostoupily nebo v daném volebním kraji nezískaly žádný mandát.